

91808



918080



NEW ZEALAND QUALIFICATIONS AUTHORITY  
MANA TOHU MĀTAURANGA O AOTEAROA

QUALIFY FOR THE FUTURE WORLD  
KIA NOHO TAKATŪ KI TŌ ĀMUA AO!

SUPERVISOR'S USE ONLY

# Kaupae 3 Te Reo Rangatira, 2017

## 91808 Te whakaoti tuhinga

2.00 p.m. Rāpare 9 Whiringa-ā-rangi 2017  
Whiwhinga: Toru

Paetae	Kaiaka	Kairangi
<p>Hei tohu i te paetae:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ka tātari i ngā hanga o te tuhinga.</li> <li>Ka hāngai te whakakapinga ki ngā hanga i kitea.</li> </ul>	<p>Hei tohu i te kaiaka:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ka whiriwhiri i ngā hanga o te tuhinga hei whakawhanake i te tuhinga.</li> <li>Ka whakawhanake i nga ariā matua.</li> </ul>	<p>Hei tohu i te kairangi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ka āta whiriwhiri i ngā hanga o te tuhinga hei whakawhanake, hei whakaara i te tuhinga.</li> <li>He nanakia te whakarite i te tāhū o te tuhinga.</li> <li>He nanakia te whakaraupapa i ngā whakaaro e oho rata ai te hunga pānui.</li> </ul>

Tirohia mēnā e rite ana te Tau Ākonga ā-Motu (NSN) kei runga i tō pukapuka whakauru ki te tau kei runga i tēnei whārangi.

Mēnā ka hiahia whārangi atu anō hei tuhituhi i ō whakautu, whakamahia ngā whārangi wātea kei muri o tēnei pukapuka.

Tirohia mēnā e tika ana te raupapatanga o ngā whārangi 2–12, kei roto i tēnei pukapuka, ka mutu, kāore tētahi o aua whārangi i te takoto kau.

**ME HOATU RAWA KOE I TĒNEI PUKAPUKA KI TE KAIWHAKAHAERE Ā TE MUTUNGA O TE WHAKAMĀTAUTAU.**

TE TĀPEKE

TĀ TE KAIAROMATAWAI MAHI ANAKE

### Horopaki

He whakamātautau tuhituhi tēnei e kitea ai āu pūkenga tautuhi i ngā waipaki o ngā tuhinga e rua. Ko tāu mahi, he āta whakatakoto mai i ōu whakaaro hōhonu, hihiri hoki ki aua tuhinga rā mō ngā kaupapa, ngā rautaki toikupu a te kaitito, me ngā puna reo.

### Tikanga

**KOTAHI** te tūmahi tuhituhi ōkawa o tēnei mahi whakamātautau. **Kia 300 kupu neke atu te** roanga, ā, kia mutu te whai whakaaro me te tuhituhi i roto i te 60 mineti.

### He whakamāramatanga

hanga	te āhua ake ō tētahi mea
kawenga	ko te huatau o tētahi āhua
ngā hanga o te tuhinga	te tāhū, te kawē, te whakakapi
tāhū	te ahunga me te ia o ngā kōrero
tautuhi	te tautohu me te taunaha
whakakapinga	te whakaotinga

**E tika ana kia wātea mai te whārangi nei, ā, ka haere tonu  
te whakamātautau i te whārangi e whai ake ana.**

## Ngā tohutohu

- Ka āta pānui i te tīmatanga tuhinga i raro iho nei.
- Ka whakawhanake i ngā ariā matua, ka tātari i ngā whakaaro me ngā kare ā-roto o tēnā, o tēnā kia hāngai tika ki te kaupapa ka waihangahia.
- Ka whakamahi i ngā āheinga, ngā puna me ngā rautaki reo kia takoto ai he whakaaro hōhonu kia hihiri ake ai te kaupapa nei.
- Ka mutu, whakatakotoria he ingoa mō te tuhinga ka oti ana.
- Whakamahia ngā wāhanga o te mahere whakaaro hei kohikohi whakaaro, hei ārahi hoki ki te whakaoti tuhinga e hāngai ana ki te kaupapa.
- I tāu tuhituhi ā-ringa me mārama rawa te kitea.

Kua mutu te hui, nā reira e tīraha mārire ana a koroua i raro i te maru o te rākau pūriri, whakaaro noa ana. Ka mātakitaki atu ia i ngā mahi a ngā tamariki nonohi e katakata ana, e hīanga ana, e tākaro ana hoki i te marae. I a ia e takoto pērā ana, ka huri ōna whakaaro ki ngā wā o tōna ake tamarikitanga.

Ka mahara ki ngā wā whawhai, ki tana wahanui e parere atu ana pērā i ngā tamariki kei mua i tōna aroaro. Ka mahara anō i tana tū hei kaiomaoma horo rawa atu o te rohe kāinga, ki ngā wā i tukituki kē ia me te marū o tōna tinana, ki tana tākaro takitahi, kāhore kē ōna hoa, ā, ka rongo anō tōna ngākau pōuri i te kikino o mokemoke. Rawe ia i mōhio i te huringa kētanga o ōna whakaaro ki āna mahi haututū, ki āna mahi porohīanga, engari ka mahara anō hoki i te rākau o tōna pāpā ki ōna waewae mō āna mahi hē me te āwangawanga o tōna māmā e tangi whakaingo ana mōna. Āe mārika, i a ia e kaumātua nei, ka mahea tōna kite whakamuri ki ngā take o ērā raruraru, o ērā mahi hē, o ērā āhua tūkino, me te utu nui o āna mahi pērā.

Kātahi ka aukati ōna whakaaro i tōna rongotanga atu, “Whawhai! Whawhai! Whawhai!” Kei kō atu tana kite i ngā tamariki e porowhita haere ana i tētahi āhua kei waenganui i a rātou.

**MĀHERE WHAKAARO**

He whakaemiemi whakaaro

He whakataki i te kaupapa

He raupapa whakaaro

He whakatau whakakapinga

He kupu whakanikoniko hei whakatairanga i te tuhinga whakaoti

**TŪMAHI TUHITUHI: Te whakaoti tuhinga**

I eke te tuhinga ki ngā kupu 300 neke atu      āe      kāo

*Me tīmata te whakaoti tuhinga ki konei.*











He whārangi tāpiri tēnei hei whakaoti i ō whakautu mēnā e hiahiatia ana.  
 Āta tuhia te tau o te pātai.

TAU PĀTAI

TĀ TE KAI-  
 AROMATAWAI  
 MAHI ANAKE

He whārangi tāpiri tēnei hei whakaoti i ō whakautu mēnā e hiahiatia ana.  
 Āta tuhia te tau o te pātai.

TĀ TE KAI-  
 AROMATAWAI  
 MAHI ANAKE

TAU PĀTAI

91808